

DOI: 10.35774/app2023.01.187
УДК 343.131

Андрій Дзюрбель,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінального
права та процесу
Західноукраїнського національного
університету

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Розкрито теоретичні та практичні питання спеціальної профілактичної функції щодо боротьби зі злочинністю, яку здійснюють дільничий (детектив), прокурор та суд (суддя) у межах досудового розслідування та судового розгляду у кримінальному провадженні. На підставі аналізу чинного законодавства, зокрема встановленими перед правоохоронними органами специфічними завданнями щодо запобігання кримінальним правопорушенням та проблемам практики, обґрунтовано необхідність доповнення Кримінального процесуального кодексу України нормами, які регламентували би повноваження та порядок сторони обвинувачення та суду (судді) у виявленні ними причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення у процесі досудового розслідування та судового розгляду. Проаналізовано погляди науковців та виражено власну позицію щодо розширення предмета доказування у кримінальному провадженні, визначеному ст. 91 КПК України, та включення в його перелік встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення. Зроблено висновок про те, що інститут причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, необхідно розглядати через призму права, а не обов'язку сторони обвинувачення та суду (судді). Обґрунтовано необхідність введення у КПК України статей, які уповноважили би сторону обвинувачення, у разі встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, вносити у відповідний державний орган, громадську організацію або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення цих причин та умов, а суду (судді) – вносити окрему ухвалу (постанову).

Ключові слова: кримінальне правопорушення, профілактика кримінальних правопорушень, сторона обвинувачення, суд (суддя), причини та умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, предмет доказування.

Dzyurbel A.

Selected issues of preventive activity in criminal proceedings

The article highlights the theoretical and practical issues of a special preventive function to combat crime, which is carried out by the investigator, investigator (detective), prosecutor and court (judge) within the pre-trial investigation and trial in criminal proceedings. Based on the analysis of the current legislation, in particular, the specific tasks established for law enforcement agencies to prevent criminal offenses and problems of practice, the need to supplement the Criminal Procedure Code of Ukraine with norms that would regulate the powers and procedure of the prosecution and the court (judge) in identifying the causes and conditions that made it possible for them to commit a criminal offense in the process of pre-trial investigation and trial. The views of scientists are analyzed and their own position on the expansion of the subject of proof in criminal proceedings, defined by Article 91 of the CPC of Ukraine, and the inclusion in its list of establishing the causes and conditions that concocted the commission of a criminal offense. It is concluded that the institution of the reasons and conditions that contributed to the commission of a criminal offense should be considered through the prism of law, and not the duty of the prosecution and the court (judge). The necessity of introducing into the CPC of Ukraine a number of articles that would authorize the prosecution, in the case of establishing the causes and conditions that made it possible to commit a criminal offense, has been substantiated, to submit to the relevant state body, public organization or official a submission on taking measures to eliminate these causes and conditions, and to the court (judge) - to make a separate ruling (decision).

Keywords: criminal offense, prevention of criminal offenses, prosecution, court (judge), causes and conditions that contributed to the commission of a criminal offense, subject of proof.

© Андрій Дзюрбель, 2023

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку Україна перебуває у непростому соціально-економічному та політичному становищі, зумовленому передусім наслідками військової агресії зі сторони Російської Федерації, що позначилось на рівні злочинності. Водночас боротьба зі злочинністю є одним з ключових завдань української держави, у котрій людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека, відповідно до Конституції України, визнаються найвищою соціальною цінністю [1]. Одна з основних форм боротьби зі злочинністю – профілактична діяльність відповідних правоохоронних органів щодо запобігання кримінальним правопорушенням, зокрема у межах здійснення ними дізнання, досудового розслідування та судового розгляду у кримінальних провадженнях. Проте у чинному кримінальному-процесуальному законодавстві нашої країни питання щодо профілактичної діяльності дізнавача, слідчого (детектива), прокурора (сторона обвинувачення) та суду (судді) у процесі здійснення ними досудового розслідування та судового розгляду все ще не вирішене, що фактично позбавляє їх можливості здійснювати спеціальну профілактичну функцію та профілактичну діяльність щодо попередження кримінальних правопорушень.

Мета роботи – дослідження проблемних питань профілактичної діяльності дізнавача, слідчого (детектива), прокурора (сторона обвинувачення) та суду (судді) у процесі здійснення ними кримінального судочинства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням профілактичної діяльності у процесі здійснення кримінального судочинства присвячено дослідження та публікації вітчизняних вчених, зокрема О. Бандурки, Ю. Грошевого, А. Дубинського, Л. Лобойка, М. Мищенко, О. Омельченка, М. Сербіна, С. Стахівського, А. Форостяного, Л. Удалової, В. Шибіка, В. Юрчишина та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на вагомий внесок вітчизняних науковців-процесуалістів у дослідження проблем профілактичної діяльності, питання щодо її законодавчого врегулювання у процесі здійснення кримінального судочинства все ще актуальне та не вирішене.

Так, Кримінально-процесуальний кодекс України 1961 р. містив статті, якими регулювався порядок здійснення профілактичної роботи дізнавача, слідчого, прокурора та суду в межах здійснення ними дізнання, досудового слідства та судового розгляду (ст. 23 КПК – Виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину; 23-1 КПК – Подання органу дізнання, слідчого, прокурора у кримінальній справі; 23-2 – КПК – Окрема ухвала (постанова) суду) [2]. Також, ст. 185-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачалась адміністративна відповідальність за невиконання окремої ухвали суду чи окремої постанови судді, подання органу дізнання, слідчого, зокрема щодо усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, у чинній редакції якої положення що стосувались усунення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, скасовано [3].

Водночас чинний Кримінальний процесуальний кодекс України не містить норм, які регламентували би порядок здійснення профілактичної функції дізнавача, слідчого (детектива), прокурора (далі сторона обвинувачення) та суду (судді) у процесі здійснення ними досудового розслідування та судового розгляду.

Незважаючи на наведене, в окремих законодавчих актах, які визначають повноваження правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю, декларується як одне з основних завдань – діяльність із запобігання вчиненню кримінальних правопорушень в тій чи іншій сфері. Так, відповідно до ч. 2 ст. 1 Закону України “Про Службу безпеки України” – до компетенції цього органу входить попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [4]; відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України “Про Національне антикорупційне бюро України” – на Національне бюро покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових [5]; відповідно до п) 4 ч. 1 ст. 4 Закону України “Про Бюро економічної безпеки України” – на Бюро покладається завдання з економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави [6]; згідно зі ст. 5 Закону України “Про Державне бюро розслідувань” – Державне бюро розслідувань вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів, скоєних певною категорією службових осіб та злочинів проти встановленого порядку несення військової служби [7]. Законом України “Про Національну поліцію” функції щодо попередження та виявлення кримінальних правопорушень покладено на співробітників поліції [8]. Як ми бачимо з аналізу окремих положень зазначених законів, на всі перелічені вище правоохоронні органи, у яких функціонують слідчі підрозділи (підрозділи детективів) та дізнання, покладено завдання щодо запобігання та попередження кримінальним правопорушенням, тобто

на них фактично покладено обов'язок, поряд з виявленням, розкриттям та розслідуванням, здійснювати функції щодо спеціальної профілактики кримінальних правопорушень. Незважаючи на законодавче закріплення цих завдань, чинний КПК України, в якому відсутні норми щодо виявлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, фактично позбавляє дізнавачів та слідчих (детективів) правоохоронних органів, які ведуть боротьбу зі злочинністю і основним завданням яких є профілактика злочинів, виконувати цю функцію у кримінальному судочинстві.

Варто також додати, що повноважень на здійснення профілактичної роботи у кримінальному судочинстві також позбавлені прокурор, який здійснює нагляд за дотриманням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство.

З цього приводу вчений-процесуаліст В. Юрчишин зазначає, що: “це суттєвий недолік, який необхідно терміново усунути, бо спеціально-криминологічне запобігання кримінальним правопорушенням є обов'язковим атрибутом кримінального процесу будь-якої демократичної країни світу і займає в ньому чільне місце” [9, с. 156].

Окрім того, розглядаючи проблемні питання інституту усунення причини та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, не можна залишити поза увагою позицію А. Баганця, котрий справедливо зазначає, що “через відсутність у КПК України окремої норми про обов'язок сторони обвинувачення доказувати причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, виникла проблема з реалізацією ч. 1 ст. 1 Кримінального кодексу України, згідно з якою одним з його основних завдань є запобігання злочинам” [10, с. 84]. Водночас забезпечення правильного застосування кримінального права, є призначенням кримінально-процесуального права [11, с. 9].

З огляду на наведене погоджуємось із твердженням науковців В. Шибіка [12, с. 107], О. Баганця [10, с. 86], М. Сербіна [13, с. 190], В. Юрчишина [9, с. 164], А. Форостяного [14, с. 197] та інших, які вважають, що чинний КПК України необхідно доповнити нормами, які регламентували би діяльність слідчого (детектива) та прокурора у випадку виявлення ними причин і умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення.

Незважаючи на наявність публікацій та проведених досліджень, якими обґрунтовуються необхідність доповнення КПК України нормами щодо регламенту діяльності під час виявлення слідчим (детективом) та прокурором причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, їх автори залишили поза увагою необхідність законодавчого врегулювання такої діяльності дізнавачів та суду. Адже відповідно до КПК України дізнавач розпочинає, здійснює та завершує досудове розслідування у формі дізнання, а тому також має право виявляти причини та умови, що сприяли вчиненню кримінальних проступків.

Відсутність у КПК України норм щодо повноважень суду (судді) у процесі здійснення судового розгляду на встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення та реагування на них, позбавляє можливості здійснення профілактичної функції як невід'ємної складової боротьби зі злочинністю безпосередньо судову гілку, яка могла б реалізовуватися судом від імені держави у процесі судового розгляду у конкретному кримінальному провадженні.

З огляду на наведене вважаємо, що чинним КПК України слід уповноважити суд (суддю) виносити окрему ухвалу (постанову), якою зверталась би увага державних органів, громадських організацій та посадових осіб на встановлення у процесі судового розгляду причини та умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, а також про виявлення судом (суддею) порушень прав громадян та інших порушень закону, допущених у процесі досудового розслідування. Зазначені повноваження надали б суду (судді) можливість здійснювати спеціальні профілактичні функції у кримінальному судочинстві, а саме: усунути причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення та виявляти порушення прав громадян та інших порушень закону, допущених у процесі досудового розслідування, з метою їх запобігання у майбутньому.

Варто зазначити, що законодавець зробив спробу внести зміни у чинний КПК України у 2014 р. та доповнив його нормами про інститут усунення причини і умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення. Так, у проєкті Закону України № 4444 від 14 березня 2014 р. “Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо слідчих, що здійснюють досудове розслідування”, за ініціативи народного депутата України VII скликання Паламарчука М. П., пропонувалось доповнити КПК України ст. 91-1 “Подання слідчого, прокурора у кримінальному провадженні”, визначивши у ній, що: слідчий, прокурор, установивши в ході досудового розслідування причини і умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, вносять у відповідний державний орган, громадську організацію, установу,

підприємству незалежно від форм власності або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення цих причин і умов; не пізніше місячного строку за поданням має бути вжито необхідних заходів і про результати поінформовано особу, яка надіслала подання; у разі залишення подання без розгляду слідчий, прокурор зобов'язаний ужити заходів, передбачених статтями 254–257 Кодексу України про адміністративні правопорушення [15]. На жаль, цей законопроект 27 листопада 2014 р. відкликано та знято з розгляду.

Водночас, розглядаючи проблемні питання інституту усунення причин та умов, що сприяли вчиненню кримінальних правопорушень (поряд з проблемою його законодавчої регламентації у КПК), не можна залишити поза увагою його теоретичну складову. Зокрема, серед науковців процесуалістів немає чіткої та єдиної позиції щодо співвідношення цього інституту з предметом доказування у кримінальному провадженні.

Так, більшість вітчизняних процесуалістів, серед яких М. Михиєнко, В. Шибіко [2, с. 53], В. Нор [16, с. 134–136], Л. Удалова [17, с. 111], О. Баганець [10, с. 86], А. Форостяний [14, с. 197], І. Павленко [18, с. 384], В. Юрчишин [9, с. 164] та ін., вважають, що інститут усунення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, слід включити в предмет доказування у кримінальному провадженні.

Протилежної думки притримується А. Десятник, мотивуючи, що: “Причини кримінальних правопорушень, та умови, які сприяли їх вчиненню, не доцільно включати до переліку обставин, визначених у ст. 91 КПК України. Причини ж та умови вчинення кримінального правопорушення підлягають лише виявленню та встановленню” [19, с. 114]. Обґрунтовуючи свою позицію, А. Десятник стверджує, що включення причин і умов вчинення кримінального правопорушення до предмета доказування недоцільне, навіть шкідливе для правоохоронної діяльності, тому що: 1) причини і умови вчинення злочину ніколи не входили до предмета доказування, визначеного у ст. 64 КПК 1960 р., а тільки виявлялися, встановлювалися відповідно до статей 23, 23-1 цього Кодексу; 2) включення причин і умов вчинення кримінального правопорушення до предмета доказування прямій постановці надасть можливість учасникам кримінального процесу висунути стороні обвинувачення претензії, що вони не в повному обсязі довели вказані причини та умови. Пояснюється це тим, як стверджує науковець, що вказані причини та умови включають у себе багато обставин, які можуть бути фактично безмежними, а тому у повному обсязі, в обмежені кримінальним процесуальним законодавством строки, їх доказати практично неможливо [20, с. 250]. Як ми бачимо, А. Десятник причини та умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення до предмета доказування не відносить, з чим ми цілком погоджуємося.

На нашу думку, включення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення у предмет доказування, поряд з можливими негативними наслідками, на які звертав увагу А. Десятник, надасть додаткові підстави для здійснення маніпуляцій стороною захисту на стадії як досудового розслідування (наприклад, коли за відсутності встановлення причин і умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення сторона захисту висуне претензії щодо нез'ясування усіх обставин, що входять у предмет доказування), так і судового розгляду (встановлені у процесі досудового розслідування причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, які включені у перелік обставин, що входять у предмет доказування, не підтверджуються зібраними у провадженні доказами, що потягне за собою негативні наслідки у провадженні). Крім того, не у всіх кримінальних провадженнях можливо встановити причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, а обов'язок їх доказування призведе до формального підходу з їх встановлення та реагування на них, як це було за чинності КПК України редакції 1960 року, де у лівій частині кримінальних справ вносились формальні подання у порядку ст. 23-1 цього Кодексу (у практичній діяльності дуже часто траплялись випадки, коли слідчі на стадії завершення досудового розслідування вносили формальні подання на ім'я начальника підрозділу міліції, де вони працювали, щодо проведення відповідної профілактичної роботи з підлеглими працівниками органу дізнання щодо вжиття ними заходів з недопущення злочинів на території їх обслуговування).

Як видається, такий підхід у здійсненні профілактичної діяльності стороною обвинувачення, коли у всіх без винятку кримінальних провадженнях обов'язково необхідно встановлювати причини та умови, які сприяли вчиненню правопорушень, аж ніяк не приведе до позитивних змін у зниженні рівня злочинності та профілактиці злочинів. Навпаки, на нашу думку, це створюватиме умови до затягування строків досудового розслідування та судового розгляду, зайвого навантаження на сторону обвинувачення, формального підходу до проведення стороною обвинувачення профілактичної роботи у кримінальному провадженні, надасть стороні захисту зайві формальні підстави для затягування процесуальних строків та протидії у здійсненні кримінального переслідування особи та судового розгляду у кримінальному провадженні. У підтвердження наведеного вагомим видається аргумент, що більш як за десятирічну дію чинного КПК

України та відсутність у ньому норм щодо встановлення та усунення причини та умов, які сприяли вчиненню злочину, а також фактичної відсутності цієї діяльності зі сторони обвинувачення, це аж ніяк суттєво не вплинуло на загальний рівень злочинності.

Варто зауважити, що у період чинності КПК України 1960 р. правові норми, які стосувалися усунення причин та умов, які сприяли вчиненню злочину, законодавцем не були включені у перелік обставин, що підлягають доказуванню в кримінальній справі, передбачених ст. 64 КПК України, а виокремлені в окрему статтю (ст. 23 КПК України, редакції 1960 року), яка зобов'язувала їх виявляти [2, с. 110].

Сказане не означає, що чинний КПК України не потрібно доповнювати нормами щодо інституту усунення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення. Доволі часто у процесі досудового розслідування трапляється, коли причини і умови, за яких скоєно злочин чи кримінальний проступок очевидні і фактично “кричущі” (наприклад відсутність відповідних дорожніх знаків чи світлофора у місцях, де часто трапляються ДТП, відсутність охорони у розважальних закладах, де часто виникають хуліганства, наявність небезпечних умов для праці на виробництві, тощо), а сторона обвинувачення, яка повинна на них реагувати, фактично позбавлена такої функції законодавцем.

Підсумовуючи наведене, взявши до уваги погляди та позиції науковців, але, передусім з огляду на проблеми судово-слідчої практики, вважаємо, що діяльність сторони обвинувачення у процесі досудового розслідування та суду (судді) у межах судового розгляду конкретного кримінального провадження з виявлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, варто розглядати як їх право, а не обов'язок.

Для підтвердження цієї позиції проаналізуємо зміст ст. 208 КПК України, яка дає право уповноваженій особі, без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину. Затримуючи таку особу, слідчий не тільки здійснює заходи забезпечення кримінального провадження, а й припиняє можливу протиправну поведінку підозрюваного в майбутньому, тобто здійснює профілактичну функцію. Як ми бачимо, законодавець у такому разі фактично дозволяє здійснювати профілактичну діяльність у кримінальному провадженні, не покладаючи обов'язок на уповноважену особу про затримання підозрюваного, а надаючи їй таке право. Водночас така аналогія дає нам підстави висловити позицію про право, а не обов'язок сторони обвинувачення встановлювати причини та умови, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення.

Висновки. З огляду на викладене, вважаємо, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс України необхідно доповнити нормами, які б регламентували повноваження та порядок діяльності сторони обвинувачення (дізнавача, слідчого (детектива), прокурора) та суду (судді) у виявленні ними причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення, у процесі здійснення досудового розслідування та судового розгляду.

Водночас, вважаємо, що діяльність сторони обвинувачення у процесі досудового розслідування та суду (судді) у межах судового розгляду конкретного кримінального провадження з встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, слід розглядати тільки як право, а не обов'язок.

Тому, на наш погляд, розглядаючи питання про доповнення чинного КПК України нормою про встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, слід розглядати їх крізь призму права сторони обвинувачення та судді (суду), а не обов'язку.

Скажімо текст відповідної статті КПК України можна викласти таким чином: “Сторона обвинувачення, суд (суддя) у процесі досудового розслідування та, відповідно, судового розгляду, встановивши причини та умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення уповноважені вживати заходів щодо їх усунення”.

Щодо законодавчого врегулювання механізму реагування на встановлені причини та умови, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, то їх також потрібно розглядати через призму права сторони обвинувачення, суду (судді), а не обов'язку.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Офіційний текст. Київ : Алерта, 2015. Ст. 5.
2. Науково-практичний коментар Кримінально-процесуального кодексу України: за станом законодавства та постанов Пленуму Верховного суду України на 15 серпня 1997 р. / Михиєнко М. М., Шибіко В. П., Дубинський А. Я.) ; відп. редактори В. Ф. Бойко, В. Г. Гончаренко. Київ: Юрінком Інтер, 1997. 624 с.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
4. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
5. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
6. Про економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
7. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
8. Про Національну поліцію України : Закон України від 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 22.01.2023).
9. Юрчишин В. М. Місце і роль прокурора у досудовому розслідуванні та їх відображення в теорії, законодавстві і практиці. Чернівці : РОДОВІД, 2013. 308 с.
10. Баганець О. В. Доказування причин та умов, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення. *Юридична Україна*. 2013. № 8. С. 83–87.
11. Кримінальний процес : підручник / за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. Харків : Право, 2010.
12. Шибіко В. П. Деякі новели чинного КПК України потребують подальшого осмислення й удосконалення. *Право України*. 2013. № 13. С. 104–111.
13. Сербін М. М. Профілактична діяльність слідчого при розслідуванні кримінальних правопорушень, вчинених засудженими в установах виконання покарань. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи в умовах євроінтеграції : матеріали Укр.-польськ. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 15 листоп. 2013 р.)*. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. С. 189–190.
14. Форостяний А. В. Профілактична діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України. *Юридична наука*. 2015. № 10. С. 193–199.
15. Про внесення змін у Кримінальний процесуальний кодекс України щодо слідчих, що здійснюють досудове розслідування: проект Закону України. Реєстраційний №4444 від 14 березня 2014 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50239 (дата звернення: 22.01.2023).
16. Кримінальний процес України : підручник / М. М. Михиєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко. Київ : Либідь, 1992. 431 с.
17. Удалова Л. Д. Кримінальний процес України. Загальна частина : підручник. Київ : Кондор, 2005. 152 с.
18. Павленко І. В. Причини та умови вчинення злочину як предмет доказування в кримінальному провадженні. *Закарпатські правові читання : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (25–27 квіт. 2014 р., Ужгород)* ; за заг. ред. В. І. Смоланки, М. В. Оніщука, Я. В. Лазура, О. Я. Рогача, І. М. Полюжина. Ужгород : Говерла, 2014. Т. 2. С. 382–384.
19. Десятник А. А. Окремі питання запровадження профілактичної діяльності під час досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 111–118.
20. Десятник А. А. Проблема актуальності кримінально-процесуальної профілактики в рамках нового КПК. *Форум права*. 2012. № 1. С. 247–252.

References

1. Konstitutsiya Ukrainy. Ofitsiynyy tekst. [Constitution of Ukraine. Official text] (2015). Kyiv: Alerta [in Ukrainian]
2. Naukovo-praktychnyy komentar Kryminalno-protsesualnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Procedure Code of Ukraine]: za stanom zakonodavstva ta postanov Plenumu Verkhovnoho sudu Ukrainy na 15 serpnya 1997 r. Vidp. redaktory V.F. Boyko, V.H. Honcharenko. -K.: Yurinkom Inter [In Ukrainian]
3. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 07.12.1984. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>. (data zvernennya: 22.03.2023). [In Ukrainian]
4. Zakon Ukrainy "Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy" [Law of Ukraine «On the Security Service of Ukraine»] vid 25.03.1992.[Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.(data zvernennya: 22.03.2023) [In Ukrainian]

5. Zakon Ukrainy "Pro Natsional'ne antykoruptsiyne byuro Ukrainy" [Law of Ukraine «On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine»] vid 14.10.2014. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>. (data zvernennya: 22.03.2023). [In Ukrainian]
6. Zakon Ukrainy "Pro ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy" [Law of Ukraine On Economic Security of Ukraine] vid 28.01.2021. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>. (data zvernennya: 22.03.2023). [In Ukrainian]
7. Zakon Ukrainy "Pro Derzhavne byuro rozsliduvan'" [Law of Ukraine "On the State Bureau of Investigation"] vid 12.11.2015. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (data zvernennya: 22.01.2023). [In Ukrainian]
8. Zakon Ukrainy "Pro Natsional'nu politsiyu Ukrainy" [Law of Ukraine «On the National Police of Ukraine»] vid 02.07.2015. [Elektronnyy resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (data zvernennya: 22.03.2023). [In Ukrainian]
9. Yurchyshyn V.M. Mistse i rol' prokurora u dosudovomu rozsliduvanni ta yikh vidobrazhennya v teorii, zakonodavstvi i praktytsi [The place and role of the prosecutor in the pre-trial investigation and their reflection in theory, legislation and practice] / V.M.Yurchyshyn. - Chernivtsi, RODOVID, 2013. -308 s. [In Ukrainian]
10. Bahanets' O.V. Dokazuvannya prychn ta umov, shcho spryaly vchynennu kryminal'noho pravoporushennya [Evidence of reasons and conditions that contributed to the commission of a criminal offense] / O.Bahanets' // Yurydychna Ukraina. - 2013. -№8. -S.83-87. [In Ukrainian]
11. Kryminal'nyy protses: pidruchnyk [Criminal process] / za red. YU.M.Hroshevoho ta O.V.Kaplinoyi. -K.H.: Pravo,2010. [In Ukrainian]
12. Shybiko V.P. Deyaki novely chynnoho KPK Ukrainy potrebuyut' podal'sho osmyslennya y udoskonalennya [Some novellas of the current CPC of Ukraine need further understanding and improvement] / Shybiko V. // Pravo Ukrainy. -2013. -№13. -S.104-111. [In Ukrainian]
13. Serbin M.M. Profilaktychna diyal'nist' slidechoho pry rozsliduvanni kryminal'nykh pravoporushen', vchynenykh zasudzhenny v ustanovakh vykonannya pokaran' [Preventive activities of the investigator during the investigation of criminal offenses committed by convicts in prisons] / M.M.Serbin // Pravova derzhava: istoriya, suchasnist' ta perspektyvy v umovakh yevrointegratsiyi: materialy ukr.-pol's'k. nauk.-prakt. Konf. (Dnipropetrovs'k, 15 lystopada 2013 r.). - Dnipropetrovs'k: Dniprop. derzh. un-t vnutr. Sprav, 2013. -S.189-190. [In Ukrainian]
14. Forostyanyy A. V. Profilaktychna diyal'nist' detektyviv Natsional'noho antykoruptsiynoho byuro Ukrainy [Preventive activity of detectives of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine] / A. V. Forostyanyy // Yurydychna nauka. - 2015. - № 10. - S. 193-199. - [Elektronnyy resurs]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_10_25. [In Ukrainian]
15. Pro vnesennya zmin u Kryminal'nyy protsesual'nyy kodeks Ukrainy shchodo slidchykh, shcho zdiysnyuyut' dosudove rozsliduvannya: proyekt Zakonu Ukrainy. [On making changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine regarding investigators conducting pre-trial investigation: draft Law of Ukraine] Reyestratsiynyy №4444 vid 14 bereznya 2014 r. [Elektronnyy resurs]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50239. (data zvernennya: 22.03.2023). [In Ukrainian]
16. Kryminal'nyy protses Ukrainy: pidruchnyk [Criminal process of Ukraine] / M.M.Mykhyenko, V.T.Nor, V.P.Shybiko. -K.: Lybid', 1992. -431 s. [In Ukrainian]
17. Udalova L.D. Kryminal'nyy protses Ukrainy. Zahal'na chastyna: pidruchnyk [Criminal process of Ukraine. General part] / L.D.Udalova. -K.: Kondor, 2005. -152 s. [In Ukrainian]
18. Pavlenko I.V. Prychyny ta umovy vchynennya zlochynu yak predmet dokazuvannya v kryminal'nomu provadzhenni [Reasons and conditions for committing a crime as a subject of proof in criminal proceedings] / I.Pavlenko// Zakarpat's'ki pravovi chytannya. Materialy VI Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi molodykh uchenykh ta studentiv (25-27 kvitnya 2014 r., Uzhhorod) / Uzhhorods'ky natsional'nyy universytet; Za zah. Red. V.I.Smolanky, M.V.Onishchuka, YA.V.Lazura, O.YA.Rohacha, I.M.Polyuzhyna. -Uzhhorod:Vydavnytstvo UzhNU "Hoverla", 2014. T.2. s.382-384. [In Ukrainian]
19. Desyatnyk A.A. Okremi pytannya zaprovadzhennya profilaktychnoyi diyal'nosti pid chas dosudovoho rozsliduvannya [Separate issues of the implementation of preventive activities during the pre-trial investigation] / A.Desyatnyk // Visnyk kryminal'noho sudochynstva. -2015., -№1. s.111-118. [In Ukrainian]
20. Desyatnyk A.A. Problema aktualnosti kryminalno-protsesualnoyi profilaktyky v ramkakh novoho KPK [The problem of the relevance of criminal procedural prevention within the framework of the new CPC]. *Forum prava - Forum of Law*, PECS, 1, 2 [In Ukrainian]